

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—.

Velikonočno veselje.

„Radujte se, angelske vrste v nebesih! Radujte se božje skrivnosti! Zadonite trombe ter oznanite zveličanje in zmago tako velikega Kralja! Veseli se, zemlja, ker te obseva nebeški sijaj! Občuti, da te razveseljuje luč večnega Kralja in da je svet zapustila tema! Veseli se, mati Cerkev, obdana s sijem tolike luči, in odmevaj, svetišče, od mnogih klicev narodov! O srečna krivda, ki nam je zaslužila tolikega Odrešenika! O zares blažena noč, ki edina si bila vredna, da si spoznala čas in uro, ob kateri je Kristus vstal iz podzemlja!...“

Tako doni na velikonočno soboto po velikih in majhnih božjih hramih v pretresljivih akordih veselo oznanilo odrešeniške velike noči. In to veselje gre skozi celi svet. Po templjih krščanskega sveta, po revnih, zaslinih kapelah misijonskih dežel, po hišah, kjer še vrši družinski oče svojo domačo duhovniško službo, odmeva veseli: aleluja, to je, hvalite Gospoda!

Ta klic velikonočnega veselja se izraža v različnih velikonočnih voščilih, se blesti v vseh jezikih na mnogobrojnih prazniških kartah in pesmih, napolnjuje neizkvarjena, še za ideale podvzeta srca starih in mladih.

Velikonočno razpoloženje daje svoj pečat družabnemu življenju v zakotni gorski vasici, pa tudi modernem vlemestu, ki nehote kaže v izložbah svojih neštetihi trgovin, četudi močno popačeno, krščansko lice ob tej veličastni priliki.

Velikonočno veselje preveva in pretresa vzbujajočo se pomladansko naravo — gre v skrivnostnih podobah in melodijah skozi raznolike stopnje nerazumnega stvarstva, ki vendar tudi ječi in hrepeni po končnem odrešenju in vstajenju.

Tudi krvaveča mati Rusija, ki ravnokar preživlja svoj žalostni veliki petek, ki žaluje nad grobovi najboljših svojih sinov, ki gleda nezaslišane prizore bogokletstva in bogoskrumstva, ki vidi padati vse, kar ji je bilo dragega in svetega — tudi ta žalostna mati Rusija se ne bo mogla povsem odpovedati veseljnemu, svetovnemu velikonočnemu veselju. Kakor v preteklih stoletjih bo tudi letos iz milijon src in ust vernih Rusov vzkipeval ljudski velikonočni pozdrav: „Hristos voskrése!“ (Kristus je vstal!) in v odgovor bo ravno toliko milijonkrat zadonel prikrito-radostni odzdrav: „Vo istinu voskrése!“ (resnično, vstal je!).

Krščanski svet obhaja vsako leto o veliki noči veličastno obletnico najsijajnejše svetovno-zgodovinske zmage. Tudi ta svet proslavlja svoje zmage. Na zapadu proslavljajo antantne sile svojo zmago v svetovni vojni. Na vzhodu obhaja boljševizem dan proletarske zmage nad carizmom in „buržujskim“ kapitalizmom. Tudi južna Evropa proslavlja obletnice zmagoslavja in osvobojenja. Fašizem je, slično kakor že pred njim boljševizem, v svoji domišljavosti proklamiral kar nov fašistovski koledar, kakor da bi se začela zgodovina italijanskega naroda, ali pa celo svetovna zgodovina šele z zmago črno-srajčnikov in njih zmagovitim „pohodom v Rim“. In tako obhajajo, proslavljajo, praznujejo z večjim ali manjšim pompom dneve in obletnice zmag na vseh koncih in krajih širnega sveta, po vseh državah in deželah, po vseh okrajih in občinah, po vseh tvorbah političnega in socialnega življenja.

In vendar, kaj so vse te zmage in zmagice v primeru z majestetično, božansko-veliko, velikonočno zmago zmagovalca na Golgoti? Ali niso vse zemeljske zmage v zgodovini poedinice in človeštva samo zapeljivi, goljufivi predhodniki bodočih porazov? Ali ne sledi vsakemu časnemu, zemeljskemu vstajenju prej ali slej dadec?

Samo ena zmaga je vekovita, samo eno vstajenje je končnoveljavno — Tvoja velikonočna zmaga in Tvoje velikonočno vstajenje, Kristus! In samo tisti so deležni Tvoje vekovite zmage in Tvojega vstajenja, ki se borijo v Tvojem znamenju in pod Tvojo zmagovito zastavo golgotsko.

Obletnico te vekovite velikonočne zmage obhaja letos o veliki noči, kakor v vseh preteklih stoletjih ves brezštevilni božji narod v nebesih in več stotilijonski narod božji na zemlji. Tudi mi smo del tega neizmerno-velikega božjega ljudstva in bomo obhajali v svetem veselju in navdušenju ta veliki spominski dan. Za proslavo te obletnice ni treba nobenih velikopoteznih načrtov. Samo eno je treba: globokovernih, otroško-ljubečih, v velikonočnih skrivnostih očiščenih src in duš. Teh pa je pri nas, kakor smemo upati, pretežna večina.

Odkritosrčen je zato naš velikonočni pozdrav, izraz našega velikonočnega veselja: Hristos voskrése: Kristus je vstal, aleluja!

Kaj bo iz tega?

Koroški Nemci so postavili za 10letnico plebiscita ogromen gospodarski program, ki ga je posebno odposlanstvo pod vodstvom deželnega glavarja dr. Lemischa predalo zvezni vladi dne 7. t. m., da bi dala denar za izvedbo. Glasovalno ozemlje so zastopali posl. Feinig in župana dr. Pötsch in Ebner, Heimatbund pa dr. Wutte. Takoj v začetku smo povedali naše skromno mnenje, da se bo dal izvesti samo majhen del gospodarskega programa. Razvoj kaže, da smo imeli mi prav in da se bo letos, če sodimo po uspehu deputacije, prav malo kaj izvedlo. Ko je lani zvezna vlada sestavljala proračun, ni vedela, da se praznuje letos na Koroškem desetletnica zmage nemške moči in v to svrhu ni vpostavila niti ficka v proračun.

Kaj pravi k temu uradno poročilo, ki ga je poslal vsem listom — samo našemu ne — deželni tiskovni urad? Poročilo pravi, da je deželni glavar opomnil zveznega kanclerja na pomen plebiscita in na obljube, ki jih je dala tedaj zvezna vlada. Predvsem je obljubila, da se bo zidala vhodna železnica z zveznimi sredstvi. Prebivalstvo zahteva sedaj končnoveljavno besedo. Prebivalstvo glasovalnega ozemlja pa stavi še mnogo drugih zahtev. Deželni glavar je našteval: izboljšanje šolstva, želje slovenske manjšine, ki jih je izrazila v času razprav o kulturni avtonomiji, kreditno pomoč, vračunanje obrambnih bojev v službeno dobo, ustanovitev knjižnic, štipendij in dobredelne ustanove; cesto Pliberk—Labud, Kotmara vas—Zoprače, razne zgradbe v velikovškem, celovškem in beljaškem okraju in izboljšanje železniškega in telefonskega prometa; zahteve deželnega kulturnega sveta in mesta Celovec. — Zastopnik Heimatbunda se je zavzemal za celo vrsto novih šolskih zgradb, dr. Pötsch za vzhodno železnico, uradno poslojpe v Velikovcu in garnizijo, posl. Feinig za 3 milijone S posojila zadrugam glasovalnega ozemlja, župan Ebner za puškarstvo v Borovljah, povečanje puškarske šole in posojilo za zadrugno hišo.

Zvezni kancler dr. Schober je odgovoril, da se trenutno ne more izraziti končnoveljavno o vzhodni železnici, da pa bo razpravljaj o tem ministrski svet. Končna vsota bi ne bila previsoka, da pa položaj zveze ni tak, da bi se moglo željam ustredi iz tekočega proračuna. Želje se bodo upoštevale v proračunih prihodnjih let in v okvirju investicijskega posojila, ki bo pod streho v kakih treh mesecih.

Trgovinski minister dr. Hainisch je izjavil, da je vlada pri gradnji novih železnic oprezna, ker delajo avtomobili hudo konkurenco in ni

gotovo, da se bo obrat izplačal. Drugače pa se bo skušalo, da se želje po možnosti izpolnijo.

Finančni minister dr. Juch se sprejema deputacije ni udeležil. Zato ga je nekaj članov odposlanstva posebej obiskalo. Minister je izjavil, da se mora držati proračuna; zaenkrat nima nikakih sredstev na razpolago, da pa bo zahteve temeljito proučil.

V celovškem mestnem svetu je bil vprašan župan, ali je sploh dobil kako povabilo za udeležbo pri deputaciji. Župan je ugotovil, da vabila ni dobil, da pa ne precenjuje vrednosti razgovora, ker se ga ni udeležil tudi finančni minister. Mestni tajnik dr. Gratzhofer ugotavlja k temu v celovškem listu, da je zvezna vlada tudi Celovcu mnogo obljubila, a da zvezna vlada za desetletnico plebiscita v proračunu ni poseben poskrbela in da se finančni minister sprejema deputacije ni udeležil, četudi je bila gotovo pravočasno prijavljena.

Vsled izida te deputacije lahko rečemo, da so za letos pokopane vse nujne in najnujnejše zahteve cone A. Po slavnostih se bo torej spet veliko govorilo o starih in novih obljubah, a nič o tem, kaj so storili, da bi ubogemu prebivalstvu ne zboljšali, ampak samo zagotovili za težko vsakdanje delo vsakdanji kruh. Koliko jih plačuje po nepotrebnem prevelike dohodninske davke, ker se ne znajo braniti; vsaj to naj bi država vrnila in naklonila najbolj potrebnim, bi se vsaj par lic razjasnilo, ko bi bila upoštevana nepristransko. Če bi vlada res dala zadrugnim organizacijam poceni posojila, kdo bi jih dobil, če vemo, da je bil pri deputaciji isti dr. Pötsch, ki je znan še iz časa zadnjega obiska dveh ministrov v Velikovcu. Kaj se je tedaj govorilo na naših posojilnicah? Slični bodo sedaj razlogi proti nam. Ali pa bo morda vlada vendar našla po 10 letih korajže, da podere bajko treh narodov na Koroškem in s tem vsem nemškimi manjšinam v srednji Evropi olajša položaj?!

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. „Jutro“ ve povedati, da postaja kriza v vrstah Heimwehra vedno ostrejša in očitnejša. Razširjene so vesti, da nameravata oba voditelja dr. Steidle in dr. Pirriemer odstopiti in prepustiti vodstvo knezu Starhembergu. Odkar je postal dr. Schober predsednik vlade, je Heimwehr znatno izgubila na svoji borbenosti. Vzrok je, kakor se zatrjuje, v tem, da je zvezni kancler v posesti obširnega seznama z življenjepisi vseh odličnejših heimwehrovskih voditeljev. Ta seznam s kazensko razvidnico mu daje veliko moč nad raznimi veličinami iz nacionalističnega tabora. V Heimwehru so tudi razne struje, ki prihajajo v vedno ostrejša medsebojna nasprotstva. Po drugih vesteh so govorce o odstopu obeh voditeljev resnične, ker sta oba zaradi prenapornih poslov pri vodstvu organizacije zelo utrujena in potrebna daljšega odmora. Na seji se je njima povedalo, da prej ne moreta odstopiti, dokler se ne izvede popolna reorganizacija in dokler se ne sprejmejo sklepi glede zadržanja pri prihodnjih volitvah. — Zvezna vlada nalaga deželni vladam, da poizkušajo doseči, da se v primeri s padcem žitnih cen primerno poceni tudi kruh in pecivo. Na Dunaju je padla cena kruha za 1 groš. — Poletno zasedanje parlamenta se prične 15. t. m. Razpravljalo se bo na tem zasedanju o povišanju carin na žito in moko, mesne svinje, svinjsko mast, kondenzirano mleko, krompir, jajca, smetano in strd. Na dnevni red pa pridejo tudi razne druge važne zadeve, ki se tičejo narodnega gospodarstva. — Italijanska zbornica je sprejela avstrijsko-italijansko prijateljsko pogodbo. Poročevalec je v svojem govoru naglašal važnost te pogodbe, ki je imela mogočen

odmev ne samo v Italiji in Avstriji, temveč tudi v ostali Evropi. Še tem večja pa je vrednost te pogodbe, sklenjene med obema sosedoma, ki sta si stala v svetovni vojni kot sovražnika nasproti. Obnovljeno je zopet staro prijateljstvo med Italijo in Avstrijo in odstranjene so posledice vojne. Za razvoj evropske politike je pogodba večje važnosti, kakor bi človek mislil na prvi pogled. Italijanska vlada je sprejela pogodbo v trdem prepričanju, da bo rodila dobre sadove za obe državi.

Indija. Po 24dnevem pohodu je dosegel Gandhi 6. aprila morje, svoj cilj, kjer je pričel svojo nekrvavo borbo proti angleški nadvladi in za popolno osvoboditev in osamosvojitve Indije. Kakor je Indija kulturno po vsem različna od zapada, tako se tudi njen boj za svobodo bistveno loči od vseh zapadnih. Evropec hoče prepričati, če z besedo ne more, pa s silo. Vse drugačen je Indijec: on pregovarja le z vzgledom, on pozna le propagando bivanja, on vpliva s svojo prepričanostjo samo, on ve, da je naša slabost, če sežemo po silo. Dne 7. t. m. se je pričela po vsej Indiji borba s tem, da so odrekli Indijci pokorščino angleškim oblastem, da so pričeli bojkotirati angleško blago, se izogibati vživanja vsega, kar je združeno z angleškim monopolom in kar prinaša korist angleškemu podjetniku ali angleški državi in da so ustavili plačevanje vseh davkov, ki jih je naložila angleška uprava. Nacionalisti so takoj pričeli pridobivati sol iz morja ter tako prekršili angleški solni monopol. Angleške oblasti proti Gandhiju še niso nastopile, pač pa so odredile obsežne ukrepe proti kršitvi solnega monopola. Zaplenile so vse kadi in kotle, v katerih se pridobiva sol, in zapirajo vse, ki sol pridobivajo ali prodajajo. Celo oba Gandhijeva sina sta romala v ječo. Izrečene so bile že večletne kazni in visoke denarne globe. Na več krajih je prišlo do spopada s policijo. Gandhi se je preselil v Aat, kjer je nekoliko obolel in pozval prostovoljce, žene in otroke, naj se zoperstavijo z vsemi sredstvi proti poizkusom policije, da bi jim zasilno odvzemale s prekršenjem solnega monopola pridobljeno sol. Gandhijeva nekrvava nacionalistična revolucija je edinstvena v vsej svetovni zgodovini. Še nikoli se ni nihče boril s tako čistim orožjem za tako čisto idejo.

DOMAČE NOVICE

Srečne in vesele

velikonočne praznike voščil vsem cenj. naročnikom in čitateljem
uredništvo in upravištvo.

Na vsenemškem strankinem zboru v Celovcu dne 6. t. m. se je postavila zahteva, da se mora vzhodna železnica vsekakor zidati, ali pa mora zveza izplačati teh 21 milijonov S, ker je po desetih letih že čas, da zvezna vlada izpolni svoje svečane obljube, in sicer se mora izplačati ta vsota poleg prispevka za 10letnico plebiscita. Strankin zbor je sprejel soglasen sklep, da se mora po izkušnjah, ki so se pridobile na podlagi zadržanja slovenskih poslancev, odkloniti vsaka nadaljna razprava o avtonomiji. Deželni poslanci se pozivljajo, da usmerijo svoje zadržanje po tem sklepu. Dalje so sklenili, da se mora v zakonu o kulturni avtonomiji upoštevati samoodločba v pogledu priznanja k temu ali onemu narodu. Nadaljno razpravo o kulturni avtonomiji je treba odkloniti. Dr. Angerer je v svojem govoru pravil svojim ovčicam, da so vsled nesramnih zahtev slovenske stranke, ki zahteva izročitev utrakvističnih šol in vseh otrok, s katerimi občujejo starši doma bindišarsko (dr. Angerer nima pojma ne o bindišarskem in ne o slovenskem jeziku. Ur.), slovenski avtonomiji tudi proti volji staršev, za Nemce in Nemcem prijazne bindišarje te zahteve nepremišljive in so izgubile vsako aktualnost. Nasprotno pa zahtevamo, tako je rekel dr. Angerer, da se poskrbi na utrakvističnih šolah tudi za nemški verouk za nemške otroke, kar imajo itak. (Ko bi se za slovenske otroke na nemških šolah tako skrbelo kakor za nemške na utrakvističnih, bi se moralo premestiti veliko veroučiteljev — Grabštani, Timenica, Vetrinj itd. itd. Ur.) Pritožbe slovenske stranke, da se jezikovno mešano ozemlje zanemarja, so popolnoma neutemeljene in neupravičene (kdo

se taki budalosti ne bo smejal? Ur.). — Kar se tiče avtonomije, se nam pa le zdi, da se bo o njej še razpravljalo, ker so se pogajanja zaenkrat samo preložila na poznejši čas, da se da Nemcem časa, da spremenijo svoje mnenje, da so oni gospodje, Slovenci pa hlapci, s katerimi se sme narediti, kar se hoče, da so oni več vredni nego mi. — Za karakterizacijo Nemcev naj navedemo par stavkov iz govora nemškega poslanca Jakscha v češkoslovaškem parlamentu: Nepotrebno je ugotavljati, da privoščimo vsakemu češkemu otroku, da se poučuje v njegovem maternem jeziku. Zahtevamo pa tudi zase iste pravice. Protestirati pa moramo proti ustanavljanju izključno raznarodovalnih šol (kaksne so med Slovenci na Koroškem. Ur.). Na teh šolah se vzgajajo otroci k neznačajnosti! — Kako govorijo Nemci tam, kjer so manjšina, in kako govorijo tam, kjer so večina!

Zadel je. Clemenceau je izdal knjigo „Velika in težavna zmaga“, v kateri ocenjuje Wilsona in pravi, da je bil idealist, da ni znal realno misliti in ni poznal evropskih razmer. K temu pripominja „Amerikanski Slovenec“: Na Koroško je poslal dva ameriška oficirja, ki prej Evrope še videla nista, in prav gotovo nista ničesar vedela o kakih Slovencih. Samole na oči sta sodila. Slovenci so bili v onih dneh razkropljeni kakor ovce, Nemci pa so Amerikanca obsuli z vsem, ker je bilo le mogoče. Šampanjec je tekkel, miza se je upogibala, godba je igrala; plesali so in žrlili in — se ne sme imenovati — in prišli so knezi in grofi in baroni in uradniki in bankirji in industrijci in K... in vse se je klanjalo Amerikancem in jih proslavljalo in vsa ameriška demokracija je zlezla pod klop pred nemško aristokracijo, pred tisočletnimi nemškimi valpeti slovenskega naroda, in Wilson je pozabil na — narod, videl je v poročilu svoje „komisije“ le nemške aristokrate, in zasanjalo se mu je nekaj o neki gloriiji, in sodba se je glasila: Na Koroškem je nemška aristokracija in nekaj beraških Slovencev, a ne gre, da se ta žlahtna aristokracija izroči v oblast tem slovenskim beračem. In usoda koroških Slovencev je bila zapečatenata, ker je bil Wilson sanjač.

Gospodinjski tečaj v Št. Rupertu pri Velikovcu se prične letos s 15. majem. Dekletom, ki stanujejo v zadovu pod vodstvom šolskih sester, se nudi prilika, da si pridobijo potrebnih znanosti za gospodinjstvo. Pouk zavzema vse teoretične in praktične predmete, ki jih mora obvladati vsaka dobra gospodinja, zlasti: kuhanje, šivanje, pranje, likanje, računstvo, gospodinjstvo knjigovodstvo, vzgojeslovje in vsa druga opravila. V tečaj se sprejemajo dekleta od 16. leta naprej. Prošnje je vložiti na vodstvo gospodinjanskega tečaja, kjer se dobijo tudi natančnejša pojasnila. — Zavod šolskih sester v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Škofiče. (Nedeljski dogodek.) Domače društvo je priredilo 30. marca žaloigro „Mlinar in

PODLISTEK

Stano Kosovel:

Velikonočna.

Velika noč, velika noč,
vesela aleluja!
Razklan trohnobe je obroč,
življenje se prebujta.

Bil dolgo je zaničevan
in bičan Krist na križu —
sedaj prišel njegov je dan
pri Bogu v paradižu.

Tako je z vsakim, ki trpi,
in v muki ne podleže:
ko zlobne padejo moči,
se spet z življenjem zveže.

Marija Kmetova:

Velikonočni zvonovi.

Na levi je še oprezala luna, na desni pa je že izhajalo solnce.

Veliki zvon je dejal:

„Že čutim — Gospod je vstal.“

„Gospod,“ je dehnil mali zvon in vztrepetal.
„Lepo bo,“ se je oglašil srednji in se je nasmehnil.

„Ali že vesta, kako smo mi sami vstali?“ je dejal spet veliki zvon. „Takrat je bila cvetna

njegova hči“. Odveč bi bilo kritikovati posamezne igralce, ker so vsi svoje vloge izvrstno rešili. Lahko rečemo, da je bilo občinstvo zadovoljno. Ravno isti dan je imel Heimatschutz svoj ustanovni shod v Krištofovi gostilni. Da mu je bila naša prireditev trn v peti, je pokazal s tem, da je trgjal nabita vabila. Nekaj teh ljudi je prišlo nadlegovat tudi našo prireditev in ker drugega niso mogli, so krčali in hajlali, teptali z nogami in tako kazali svoje kulturno poslanstvo. Padle so opazke, da je mogoče cirkus Krone izgubil nekaj svojih ljubljencev, a smo pozneje izvedeli, da ga še ni v Celovcu. Orožništvo se imamo zahvaliti, da ni prišlo še do večjih razgrajanj. — Na koncu zborovanja novo izvoljeni načelnik Heimatschutza v Škofičah ni mogel drugače, kakor da je nazadnje zagrozil še nam Slovincem in napravil svoji organizaciji slabo uslugo. Pravil je, da bo branil novo ustanovljeni Heimatschutz obmejno gorovje pred vsakim sovražnikom. Zagrozil je potem slovenskim krogom, ki so že pri plebiscitu glasovali za Jugoslavijo in še vedno agitirajo za sosednega sovražnika, kateremu bi radi izročili domovino, z jasnim svarilom. V zadnjem času se jugoslovanska iredenta vedno bolj uveljavlja: 23. marca je bila pevska prireditev v Vrbi in ravno teden navrh slovenska igra v Škofičah. Ta agitacija učinkuje v desetem letu po osvoboditvi Koroške izzivalno in domovini zvesto prebivalstvo je naravnost ogorčeno. Tako je pisal celovški list, mi pa si bomo ta Thalerjev govor dobro zapomnili.

Suha. (Požar.) 3. aprila proti polnoči je nastal velik ogenj in strah v spodnjih Potočah, kjer so skupaj stale tri samostojne kmetije. V pol uri so bile vse v ognju in zgorelo je vse, kar je bilo lesenega: hiše, skednji, hlevi, drvarnica, čebelnjak, vozovi, stroji, orodje, krma in žito. Najhuje je prizadet Lancl, ki je imel leseno hišo in mu je zgorela tudi hišna oprava: obleka, papirji in denar (500 S), vsa perutnina in vse svinje. Le obokana kuhinja in hlev, za silo že pokrit, služita družini za stanovanje. Zavarovan je pa najnižje, samo za 5000 S. Mačiču je ostalo stanovanje, a brez strehe. Sicer ima hiša lesen strop, a je bil pod zvrha betoniran, vrata v podstrešje železna in pri oknih železne polke. Trejta hiša je pristava Urko, ki je bila tudi v nevarnosti. Gasit so prišle 4 brizgalnice: potoška, libeliška, labuška in slovenjgraška. Slednja bi mogla požar sama pogasiti, ko bi mogla priti pravčasno in bi bilo dosti vode. Kako velikanski je bil ogenj, priča to, da so ga videli celo v Slovenjgradcu. Nekaj lepega se vendar pokaže ob takih prilikah, Srca bližnjih se odprejo in ljudje pomagajo. To je velika tolažba najhuje prizadetim, da ne obupajo.

Drobne koroške novice. Dne 9. t. m. je imel celovški mestni svet sejo, na kateri je sklenil, da se od plebiscitnih proslav ne bo pobiral veselični davek. Komunist Perchtold je bil proti predlogu in je izjavil: „Delavci nimajo interesa, da bi proslavljali državo, ki ne daje drugega kakor glad in policijske gumijevke. Plebiscitne

nedelja,“ je nadaljeval. „Solnce je sijalo in se je nebo smejalo in so mačice na vrbinju božale čebele. Zvonovi z vseh farnih cerkva so nas pozdravljali v visoki pesmi in so se smejali možnarju v drznem grohotu in so prve cvetke šepetale o nas.“

„In škof,“ je povzel srednji zvon, „ki nas je blagoslavljal v zlatem oblačilu in je svila šustela na njem!“

„Jaz pa vem, da me je bilo silno strah,“ je dejal mali in se je stresel.

„Česa strah?“ je vprašal veliki.

„Neba in zemlje,“ je odvrnil mali in nadaljeval: „Ker sem visel med obema in sem se bal obeh in — ljudi. Tiste grozote ne pozabim nikoli: spodaj klici, zgoraj solnce, na meni vrv in potem tisto, tisto strašno, ko sem bil zažarel najlepše v solncu in sem začul krik pod seboj...“

„Ah da — krik, —“ sta jeknila veliki in srednji.

„Krik matere, ko ji je sina ubilo, ki nam je pomagal navzgor,“ je tiho dostavil mali in se zamislil.

Vsi trije so molčali.

Tedaj pa se je solnce zalesketalo na lini in prvi žarek jih je pobožal in se nasmehnil na križu vrh zvonika. Srce se jim je vzradostilo, začutili so v sebi drhtenje. In so zapeli o Materi, ki so ji Sina križali. In so zapeli o Sinu, ki nam pomaga navzgor, v veselje in radost na veke. O Gospodu so zapeli, ki je vstal, da bomo vstali tudi mi, ki smo njegovi. Aleluja!

SLIKE IZ ŽIVLJENJA IN SVETA

VELIKONOČNA PRILOGA „KOROŠKEMU SLOVENCU“

Krist je vstal.

*Zvončki beli prikipeli
so iz tal,
so po loki zazveneli:
Krist je vstal!*

*Bela vrba upogiblje
veje v val,
šepetaje se zaziblje:
Krist je vstal!*

*Kvišku škorec je pogledal,
sfrfotal,
da oblačkom bi povedal:
Krist je vstal!*

*Solnčni žarek izza gor je
prisijal,
zlato vest je zlil na morje:
Krist je vstal!*

Utva.

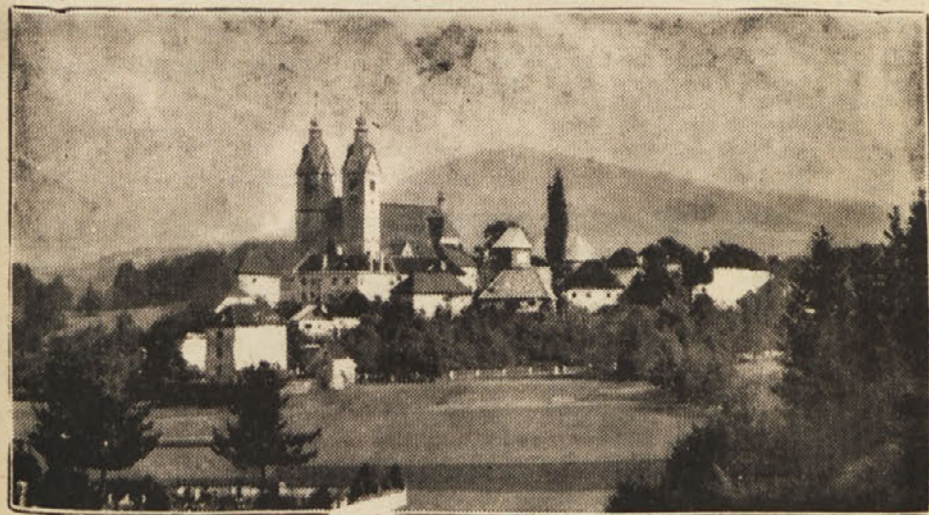

»Ne bojte se! Jezusa iščete, Nazarečana, križanega... Vstal je iz groba!«

Sveto pismo.

Slovenska cerkvica na Dobraču (2167 m).

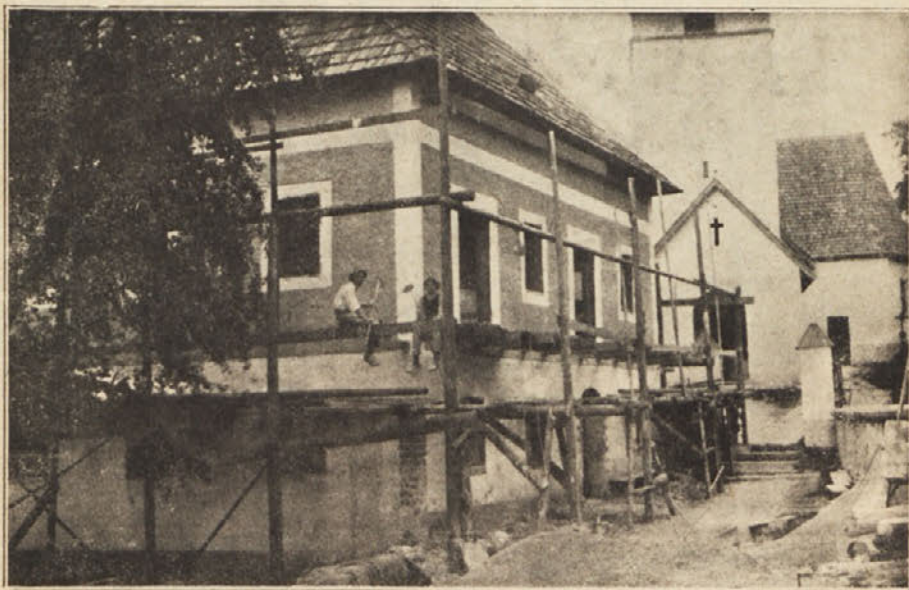
Gospa Sveta, kjer v bližini na slavnem polju stoji vojvodski prestol.

Naša zemlja.

Škoda, da nimamo svojega mesta in meščanskega ljudstva naše besede! Hodilo bi to ljudstvo v našo naravo, k nam na deželo, na planino, k našim jezerom in na naše gore. Govorilo bi nam naše besede o lepoti te božje zemlje; in te besede bi morale najti čistega odmeva v naših srcih. Tedaj bi videli razgrnjeno pred nami

bogastvo naše narave in vso krasoto zemlje: postati bi morali bogatejši. Morda bi potem ne prodajali več tako hladnokrvno posestev. Morda bi potem res živeli na svoji in s svojo zemljo in z njo vred vdihavali oživljajoči odem nadnarave.

Pravijo, da je dobro, če zreš dom in svoje včasi bolj iz daljave. Ne izgubiš se v malenkostih in vidiš razločneje ter jasneje. Bi li ne rabila današnja naša mladina širšega pogleda in velikopoteznejše misli? Se li ne izgublja v vsakdanjosti in v dolgočasju nedeljskih popoldnevov?

Cerkveni in prosvetni dom v Selah, delo fantov Selanov in č. g. Vavtija. Novi dom bo otvorjen z veliko prireditvijo na velikonočni ponedeljek 1930.

Pride poletje, z njo solnce in z njim vred vabilo narave na nas vse, da se tudi mi udeležimo veličastnega čudesa prenavljanja in ustvarjanja. Tedaj bodo hotele biti te naše gore, ki so sedaj tako nekam oddaljene od nas, bliže svojemu rodu. Da bi tedaj končno po dolgih desetletjih zopet zaklenkal zvonček v mali cerkvici na Dobraču!

Lažje bi bilo gori, v katere osrčju se danes samo koplje in trga za suhi denar. Lažje bi moralo biti ljudstvu, ki gleda tega starosta med gorami že stoletja sem in vsak dan. Da bi bilo v Podjuni več gora in planin, bi bil značaj Podjunčanov vesel dovolj in v fantih več korajže. Vidimo, da Peca zadostuje komaj Globašanom. A ni je gore, ki bi mogla pokazati tako velik del naše zemlje, kakor je Ojstere (Obir). In zadostoval bi za vse Podjunčane in celo še za Rožane. In mi vendar rabimo ljudstva, ki ne vidi samo svojega kraja in kvečjemu svoje doline, marveč ljudstva, ki zna nositi veselje in gorje vse naše zemlje.

Naš mladi rod.

Nekaj pa je le še v naših študentih! In ta nekaj je njihovo zdravo veselje do življenja in njihova še podzavestna želja, da bi smeli tudi oni po načinu svojih starih ustvarjati, usmerjati, da bi dali nam vsem kos svojega zlatega idealizma. Iz njihovega hotenja, iz sestankov in govorov, iz njihovih besed in želja se mora roditi seme življenja njim in nam vsem. Saj danes že prav dobro vedo, da duševno brezposelno ljudstvo noče dajati nikake podpore, ker mu je samo v breme. Študent bodi zdrav v nazoru in globok v misli, borben in revolucionaren! In če doda k temu vrli naš starosta Dolfe: in zato globlji v veri in iskrenejši v molitvi, mu morajo pritrlditi vsi študenti.

Kos mlade in zdrave življenske sile živi tudi v naših društvi. Danes celo dobiš človek vtis, da se tod orje najbolj globoko. Seveda je moralo biti visoko v planini, daleč proč od mesta in njega mehkužnosti, kjer so si domači fantje znali postaviti celo že svoj lastni dom in mu dati lepi naslov: Cerkevni in prosvetni dom v Selah. Prav so storili, če so ga postavili bliže cerkvi in proč od gostilne. Mogoče so se dobro zavedali, da se tudi v društvi lahko razdira in podira, namesto gradi in ustvarja.

V srcih naših še odmeva melodija naše pesmi. Melodija tiste pesmi, katere se drži suha prst naše zemlje. Tudi v njej je del našega bogastva. V pokretu naših pevcev je dovolj dokaza, da se ne zida na peščena tla; naša narodna bolezen je ozdravljiva. Kje živi narod, ki bi se v našem času znal še s tako ljubeznijo okleniti lastne melodije, ki ga vodi nazaj k stari ljubezni pristnega in nepokvarjenega.

Brezdvomno pa prednjačijo danes v pokretu naše mladine naša dekleta. Naši stari so nekoč dejali: gospodinja tri hišne ogle podpira. Spričo dejstva, da preti našim domovom nevarnost, da preidejo v tuje roke, ker izgublja lastno ljudstvo veselje do domačega življenja in dela, je treba deklet-gospodinj, ki treh hišnih oglov ne bodo podirale. Potrebujemo deklet, ki ne bodo več silile v tujino, ne več proč od kmetiškega dela v mestne službe. Današnji svet rabi globokih mater in dobrih kmetijskih gospodinj. Prvi korak — seveda šele začetni — k temu služijo naši kmetijsko-gospodinjski tečaji.

In kje naj najde mladi rod opore in kod naj črpa silo ustvarjanja? Odkod naj jemlje svoj zdravi pogled in svoje upanje v lepo bodočnost? Kje in odkod drugod kakor iz vsebine velikonočnega jutra!

—o—r—

Rainerjeva planinska koč (2047 m) na Ojstrici (2141 m) z vremensko opazovalnico, Vse leto odprta. Upravitelj Miha Urančič. Z vrha Ojstrice krasen razgled na Podjuno, Rož, celovško kotlino in severno pogorje.

Iz naše zgodovine.

Vojvodski prestol na Gosposvetskem polju! Tolikrat je že posnet v fotografijah in podan v slikah, tolikrat obravnavan v večjih in krajših razpravah večjih in manjših zgodovinarjev. In vendar se nam zdi, da še vedno ni dovolj slik in še premalo besed, ker ga še vedno ne znamo pojmiti.

Ljudstvo iste besede, ki je danes raztreseno v stranke tega ali onega programa in si morda medsebojno nasprotuje, je družila nekoč ena sama misel, vredna velikega programa: Domačemu delu čast, domači zemlji ljubezen, domači besedi spoštovanje, domačemu vojvodi zaupanje!

Ta prestol je okameneli spomin na dobo kmetiške sloge in samozavesti!

V Vrbi ob jezeru stoji drugi spomenik: »Bis hieher und nicht weiter kamen die serbischen Reiter.« Ozkosrčnost mu je morala sprožiti misel, nepoznanje našega sveta in zavestna omejenost gledanja sta mu stali ob rojstvu. Zato naj stoji tudi ta spomenik in naj govori svojo besedo!

Ob desetletnici bo postavljen nov spomenik. Želeli bi iskreno, da ne bi nosil spomina na minulo desetletje boja in razdora, marveč naj bi bil kameniti klicar k lepšemu sožitju, polnemu sporazumne volje in širokogrudne obzirnosti, klicar sinovom in hčeram slovenske in nemške matere.

Obcestni kamen v Vrbi ob jezeru

Naši in gradiščanski (burgenlandski) študenti ob priliki počitniškega zborovanja na Brnci.

Fantje pevci iz Loge vasi in Bilčovsa povodom turneje po mestih Dravske banovine.

Kmetijsko-gospodinjski tečaj v šent Vidu pod vodstvom gđč. Krištofove.

Kmetijsko-gospodinjski tečaj v Dobrli vasi pod vodstvom gđč. Rudolfove.

Kmetijsko-gospodinjski tečaj v Grebinjskem kloštru, ki ga je vodila gđc. Hartmannova.

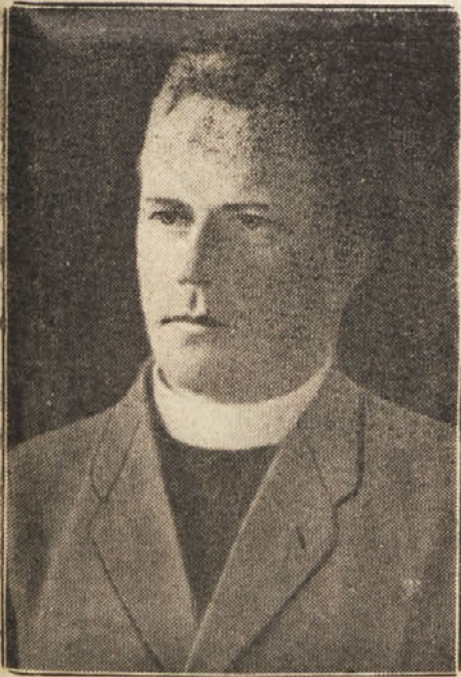
Udeleženke gospodinjsko-kuharskega tečaja v Melvičah na Zili.

Razstava kuharskih izdelkov kmetijsko-gospodinjskega tečaja v Globasnici.

Društveni odbor »Zvezde« v Hodišah z župnikom in poslancem g. Starcem.

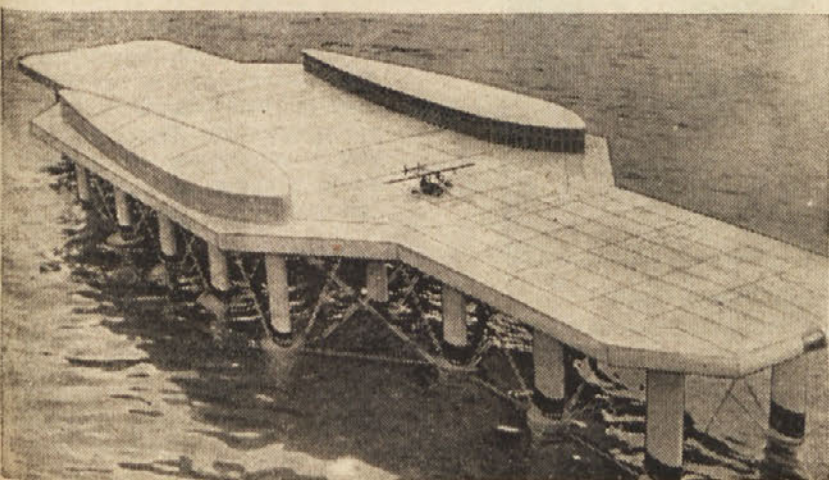
Ljubljanski pomožni škof dr. Gregorij Rožman je koroški rojak, rojen 9. marca 1883 v Šmihelu pri Velikovcu. Je splošno priljubljen kot odkritosrčen, pravičen in narodno zaveden mož.

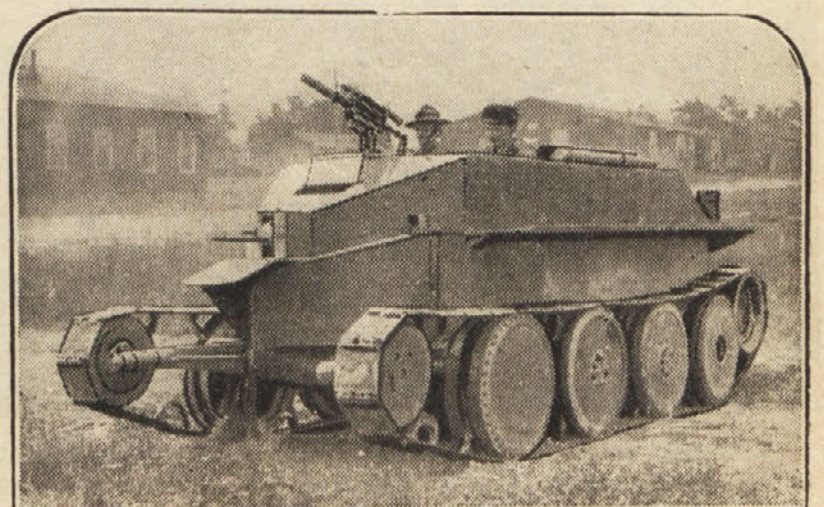
Pij XI. — sedanji papež in vladar samostojne državnice »Cittá di Vaticano« — vatikanskega mesta.

Vladimir Gortan, narodni mučenik Slovanov pod Italijo, ki je bil od posebnega fašističnega sodišča obsojen na smrt in dne 17. oktobra 1929 v bližini Pulja ustreljen.

Taki bodo umetni otoki za pristajanje letal na oceanu.

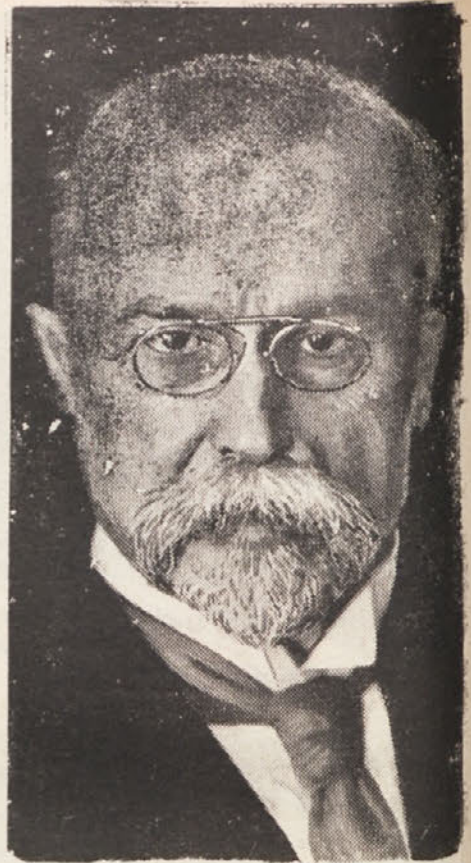
Najnovejši tip tanka — je seveda ameriško delo

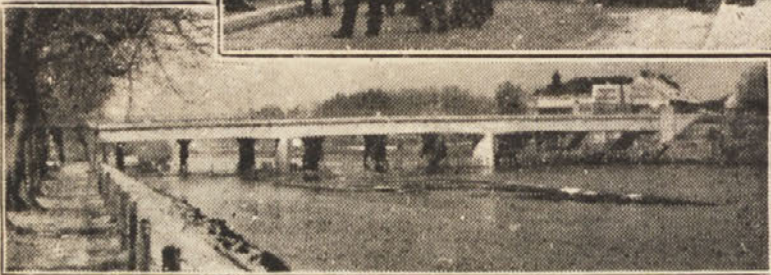
Avstrijski zvezni kancelar dr. Schober pri svečanosti razvitja zastave dunajske policije.

Brhka Zilanka v narodni noši.

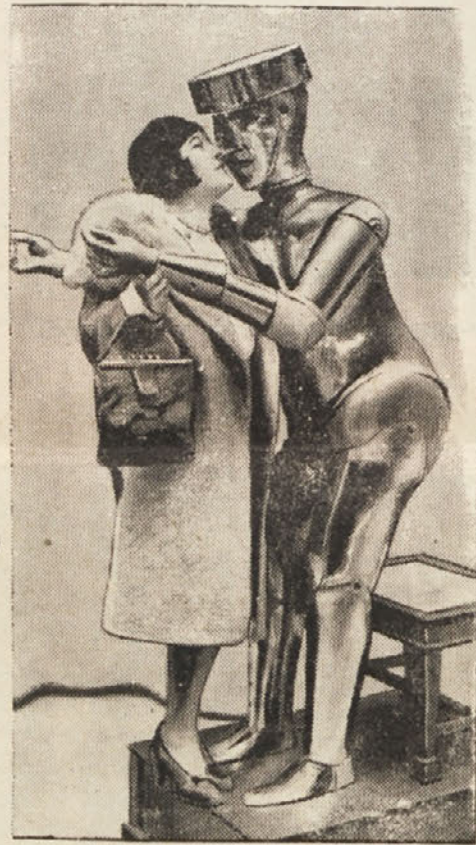

Tomáš G. Masaryk, prezident češkoslovaške republike, je dne 7. marca praznoval svojo 80 letnico.

Nova zveza med Avstrijo in Jugoslavijo.

Dne 28. januarja je bil slovesno otvorjen promet na novem železobetonskem mostu, ki preko Mure veže jugoslovansko Gornjo Radgono in avstrijsko Radgono (Radkersburg). Slovesnosti so prisostvovali, kakor kaže gornja slika, številni zastopniki avstrijskih in jugoslovanskih oblasti. V ozadju je zgradba velikega carinskega poslopja, ki bo letos dograjeno. Spodnja slika predočuje pogled na novi most.

Čudna dvojica.

Mehanični človek, imenovan »robot«, ki hodi in govori. Izdelal ga je angleški kapetan Richards in bo z njim nastopil v Berlinu, da ž njim pokaže svoje tehnične sposobnosti.

Čudodelni zdravnik Zeilleis iz Gallspacha na Zgornjem Avstrijskem je s svojim zdravljenjem vzbudil zanimanje vsega sveta. Tisoči bolnikov z zaupanjem pri njem iščejo zdravja, zdravniki pa ga ostro napadajo v listih.

Velikanske povodnji so začetkom marca opustošile južno Francijo. Slika kaže silno razdejanje, ki so ga izvršile narasle vode v mestu Moissac. Samo tu in v okolici je bilo porušenih okrog 2500 hiš in je izgubilo življenje nad 700 ljudi.

Mahatma Gandhi

vodja indijskih nacionalistov in neustrašeni bojevnik za osvoboditev Indije izpod angleške oblasti, poziva svoj narod k popolni neposlušnosti in preziranju Angležev.

Sreča v Badnu

Velika premija

500.000 šilingov

je odpadla dne 3. aprila t. l. na v

poslovalnici razredne loterije

J. PROKOPP

razpošiljalnica za zvezne
dežele

prodano štev. 42.358.

73

proslave nimajo socialnega namena, služijo samo temu, da se ljudstvo nacionalno vzgaja in pripravlja za vojno. Oni, ki se bodo udeležili proslav, so možičliji, ali delavci ne morejo iti s tistimi, ki so napravili protiterorski zakon, ki predvideva kazni od 6 mesecev do 3 leta. Veselični davek naj se zviša na 30%." — Dne 5. aprila so našli na Koroškem 6719 podpira-nih brezposelnih. — Kakor smo izvedeli, so do-bivali rajhovski naselenci od deželnega kulturnega sveta sadna drevesca za 25 odstotkov cenejše od domačinov: plačevali so mesto n. pr. 4 S samo 3 S za drevesce. Živio Anshlus! — Celovško bogoslovje je imelo lani izdatkov za prehrano 20.879 S, rokodelce in nabave 9384, kapelico 889, kurjavo in razsvetljava 5497, namješčenice 2654, knjižnico in pouk 831, bolnišni-co 792 S. Primajkljaj 11.123 S. Dohodki: pri-spevek bogoslovcev 4675 in zbirke in darovi 11.904 S. Darovali so dekanati: Celovec dežela 224, Pliberk 168, Dobrla vas 206, Borovlje 165,5, Šmohor 334, Rožek 124, Tinje 373, Beljak 546 in Velikovec 343 S. — Dne 5. in 6. t. m. se je mudil na Koroškem prelat dr. Seipel, ki je govoril na zborovanjih v Celovcu in Wolfsbergu. — Ker pade 23. april na sredo, bo živinski se-jem na Djekšah v torek 22. aprila.

DRUŠTVENI VESTNIK

Mahatma Gandhi.

To je ime moža — voditelja 200milijonskega indijskega naroda v Aziji, moža — preroka, katerega danes občuduje ves svet in se ga je začel bati celo velikanski britanski imperij, katerega del je Indija do danes pod imenom „indijsko cesarstvo“ in pod oblastjo angleškega guvernerja, to je indijskega podkralja Irwina. Gandhi je sin imenitne indijske rodbine. Njegova mati je bila prava svetnica čistega življenja, velike skromnosti in usmiljenega srca. Študiral je pravo v Londonu; pred odhodom je obljubil materi zdržnost od vina, mesa in žensk ter se te obljube tudi zvesto držal. V domovino se je vrnil kot doktor prava, a ne z namenom, da bi iz študija koval denarja sebi. Proučaval je žalostni položaj svojega ljudstva: indijsko ljudstvo živi v kastah (razredih), določenih po dostojanstvu in premoženju, medsebojno razločenih po postavi in običaju; položaj nižjega siromašnega ljudstva je vsestransko obupen. Gandhi je bil sprva prijatelj angleške nadoblasti, ker je prav dobro poznal vsestransko visoki položaj angleškega naroda in do zadnjega upal na iskrenost angleških obljub indijskemu narodu. Vsled mnogih razočaranj je končno postal nasprotnik angleške nadoblasti in je danes duša pokreta mlade Indije za samostojnost in svobodo vsega indijskega ljudstva.

Pisal je pismo indijskemu podkralju: Anglija naj se spametuje, Indijo naj prizna za sebi enakopravno, se z njo prijateljsko dogovori o obliki bodočih odnošajev, v katerih bo Indija popolnoma svobodna ter bo mogla sodelovati z Anglijo za varstvo najvišjih skupnih dobrin. Gandhi, voditelj revolucionarnega pokreta, za-metuje sredstvo krvavega odpora iz svojega programa, morda tudi iz spoznanja duše indijskega naroda in materialne premoči angleške nadoblasti. On ne stavi nasilja nasproti nasilju, propoveduje svojim rojakom ljubezen, čistost, poštenost, Gandhi svojega nauka ne zastopa samo, marveč ga dejansko živi. Še bolj kot

Angleže graja svoje lastne rojake, ki ne marajo najnižjega razreda „parij“, to je, onih revežev, ki so prisiljeni k suženjskemu delu veleposestnikom in se nahajajo v popolnoma brezpravnem položaju. Prvi med Indci je Gandhi kot član višjega razreda poljubil takega reveža, ga sprejel pod svojo streho in zaukazal isto drugim. V svojem programu zahteva, naj se ne kupuje angleškega blaga; in sam je prvi z vzgledom pokazal, kako se izdeluje in nosi domače blago. Danes izstopa domače uradništvo vseh vrst brez ozira na svoj kruh iz državnih, to je, angleških služb, domače dijaštvo zapušča državne zavode. Samo si je indijsko ljudstvo po vzgledu Gandhijevem, ki odklanja državni monopol na sol kot obdavčenje najrevnejših, pričelo dobivati sol iz morja. Čisto svojevrstno je torej gibanje v daljni Indiji, gibanje ljudstva, ki je v siromaštvu do danes služilo kruh angleškemu gospodu.

Nelep in po postavi neznamen je Gandhi. Tujci, ko poznajo moč angleškega denarja, vrednost delnic in dividend angleških družb, število vojaštva, silo kanonov, oklopnih in letal, tujci, ki vidijo to velikansko premoč nasprotno sile, se mu smejejo. A čudno: Angleške oblasti se Gandhija ne upajo vreči v ječo v zavesti, da bi s tem izvedbo njegovega programa samo pospešile, ker bi na njegovo mesto stopilo tisoče drugih. Angleške oblasti se celotnega pokreta ne upajo ne udušiti in ne dotakniti. Vsi listi sveta pišejo o tem možu z nekim prikritim spoštovanjem. Mož, prožet idealizma in železne doslednosti sebi ter svojemu programu, že danes triumfira.

V teh praznikih praznujemo zmago človeka-Boga, ki je pokazal istotako pot k svobodi in k rešitvi, a ne enega samega naroda izpod ene same nadoblasti, marveč pot k rešitvi vsega človeštva iz krempljev duševne smrti in fizičnega umiranja. To je praznik Kristusovega vstajenja, praznik zmagoslavja ljubezni nad sovraštvom, nesebičnosti nad sebičnostjo, čistosti nad nečistostjo, praznik idealizma nad materijalizmom!

Da bi se nam dalo končno dopovedati: Ni največja dobrina v denarju, v gospodarskem izkupičku, v udobnem življenju, v ugodni hrani in v lepi obleki! So tudi večje za življenje važnejše dobrine. Čimbolj pa usmeriš svoje strem-ljenje v to materijelno smer, tembolj si boš zdel ubožen, lačen, nelep. In če danes človeštvo bolj kot nekdanj kriči po kruhu, denarju, udobnosti, je to znak najnevarnejše njegove bolezni. Da bi dal človeštvo sedaj kruha, denarja in udobnosti, bi bilo še bolj bolno in bi še glasneje vpilo. Zdravila te bolezni iščimo edino v visoki misli velikonočnega dneva!

Društvom! Ne pozabite letos dneva naših mater! Dneva, ko se poklonimo mi vsi, mali in veliki otroci, njej, ki je dala življenja nam vsem. Cerkev obhaja svoj materinski dan v nedeljo dne 11. maja in pravično ter pošteno je, če se pridruži cerkvenemu delu dopoldneva popoldne prosvetni spored materinskega dneva. Kratke prizore in primerne deklamacije vam da na razpolago centrala v Celovcu. Tudi kraji, kjer ni društva, storijo dobro, če se spomnijo naših dobrotnic na ta način. S. K. S. Z.

Društvene prireditve. V Selah otvorijo na velikonočni ponedeljek cerkveni in društveni dom. Dopoldne je cerkveni del, popoldne ob dveh pa igra „Naša kri“ in tajnikov govor. Železniška zveza iz Borovelj nazaj je izredno ugodna, tudi avto. — V Glinjah igrajo na veliko-nočni ponedeljek veseloigro „Veseli vojaki“ in sicer točno ob 3. v dvorani Cingelčeve gostilne. — Dne 21. t. m. igra kotmirsko društvo igro „Sv. Elizabeta“ pri Knabrlu v Velinji vasi. — Dne 27. aprila ob 3. popoldne se vrši v Faštl-novi gostilni na Rudi sklopično predavanje o razvoju moderne tehnike in njenih posledicah za kmetijstvo, govor voditeljice gospodinskega tečaja, namenjen njenim bivšim tečajnicam, in občni zbor izobr. društva.

Radiše. (Sestanek.) V nedeljo 6. t. m. se je vršil pri nas sestanek. Govoril je društveni tajnik o zgodovini kmečkega stanu. Besede so mu tekale dobro in tudi misli je brezhibno podajal. Kopajnikova Micka nam je govorila o last-nostih dobre gospodinje in s tem storila prvi korak samostojnega nastopa naših vrlih deklet. Ob koncu pa nam je zapel eden članov kuplet „Dimnikar“ in pri poslušalcih zbudil mnogo ve-selega smeha. Odbornik.

„Slovenski krožek na Dunaju“ priredi na drugi praznik (velikonočni ponedeljek), društveni izlet preko Neuwaldega na Hameau in nazaj čez Pötzleinsdorf. Odhod od končne postaje tramvajske v Neuwaldegu ob 4. pop. Kdor za-kasni, naj nadaljuje pot proti Hameau. — Ker hočemo ves ta izlet filmovati, prosimo obile udeležbe, da bo film toliko veličastnejši. Tudi na Veliko noč želimo v društvenih prostorih živahnije življenje. Ako bo dvorana polna, bomo proizvajali razne šaljive in poučne filme. To bo prav zanimiv domači naš kino. Preds.

Kotmara vas. (Gostovanje.) Dne 25. marca so nas posetili Radišanarji z igrama „Mojstra Križnika božični večer“ in „Kateri bo“. Zelo smo se čutili igralcem, ki so izvrstno rešili svoje vloge, četudi je društvo šele pričelo z delovanjem. Če pojdejo društveniki po začrtani poti, smemo pričakovati najboljšega uspeha. Upamo, da nas niso zadnjič posetili in da nas v letošnjem letu še obiščejo s kako prireditvijo. Na svidenje!

Zahomc. (Gospodinski tečaj.) Zadnjih šest tednov se je vršil pri nas kmetijsko-gospodinski tečaj pod vodstvom gđc. Hartmanove, ki ga je obiskovalo 19 deklet. Zaključil se je v nedeljo dne 30. marca s prireditvijo in razstavo. Potek razstave in prireditve je uspeh tečaja najbolje dokazal: razstavljeni predmeti so bili razprodani še pred časom, prireditev sama pa je pre-senetila v svoji brezhibni izvedbi pestrega pro-grama. Osnovna misel tečaju in zaključku je bila: dekleta, ostanite doma pri domačem ognjišču, doma v krasu domače lepote klasja in rož! Ocena vseh točk prireditve bi bila od-več; naj zastuje ugotovitev, da je brezhiben in korajžni nastop tečajnic na vse prijetno vpli-val. Tako „Planšarica“ Kriglove France, „Moja ljubav“, recitirana po Kotnikovi Micki, „Mati“, podana po Abujevi Marici. Ostali spo-red so izpolnili prizori in deklamacije, tambu-ranje fantov, pesem deklet. Da je v prizoru „Ko-roške dečle“ zilska noša prekosila rožansko in podjunsko, se ni čuditi v očigled njeni lepoti, česar naj nam drugod ne zamerijo. Nekaj no-vega za Zilo je bilo petje deključkega zboraj in je polno nadomestilo nastop moških. Pokrovitelj tečaja čg. župnik Katnik je v svojem govoru zbral utise iz tečaja, razstave in prireditve ter v besedi še enkrat povdaril njihovo misel: Naj-lepši poklic za naša dekleta je in ostane poklic matere in gospodinje; in najbolj jo izpopolni poklic kmetiške matere in gospodinje. Naj za-dostuje teh par iz našega tečaja in njenega za-ključka iztrganih vtisov! Zahvaljujemo se Hrebčevi hiši za gostoljubnost, posojilničarjem za naklonjenost in voditeljici za spretno vod-stvo! — V nedeljo dne 4. maja se vrši ob 7. zvečer občni zbor našega izobr. društva. Na sporedu so deklamacije, tamburanje, govora čg. Katnika in zvezinega tajnika.

GOSPODARSKI VESTNIK

Monokultura.

Ta naslov bi pomenil v kmetijstvu pridelo-vanje samo ene vrste pridelka v taki meri, da bi se mogle vse druge potrebščine kriti iz izku-pička tega pridelka. Kakor se peča industrija samo z izgotovitvijo gotovega, na mestu naj-bolj rentabilnega predmeta, tako bi se tudi lahko kmetijstvo preorijentiralo na pridobivanje one vrste, ki omogoči največji zaslužek in najsi

V nevarnosti ste!

da pridete z Vašim naročilom srečk nove odlično iz-boljšane 23. razredne loterije prepózno, ker se prične zrebanje I. razreda že 20. in 22. maja. Obrnite se še danes z uporabo pripete naročilnice naše prospektne priloge na Geschäftsstelle J. Prokopp, Baden, Hauptplatz, Los-versand für die Bundesländer. 56

bodi sedaj to gojenje živine, pridobivanje žitaric, pitanje in prodaja svinj, gojenje rastlin itd. V svetovnem gospodarstvu že poznamo take kraje, ki se pečajo skoro izključno s samo eno kulturo, n. pr. Brazilijo, ki zalaga celi svet s kavo, Kubo, ki pridobiva sladkor, Indijo, ki razpečava čaj ali severno Ameriko, ki diktira žitne cene in zalaga svet s bombažem. Ta način omogoči intenzivno obdelavo zemlje, standardizacijo ali tipiziranje pridelka in s tem v vezi največjo sposobnost za trgovino. Značilno je, da so najmočnejše izvozne države ravno one, ki se držijo tega načela; ker imajo v rokah enoten pridelek in pa trgovce, ki so v razprodaji tega predmeta vsled iste kakovosti že izvežbani. Radi tega tudi padajo cene našega žitnega pridelka, ki je vsled različnosti kmetij tudi v kakovosti različen in za trgovino manj sposoben.

Kako izgledajo naše kmetije? Naš kmet se drži zastaralega načela, da mora vse za življenje potrebne pridelke pridobiti na svoji zemlji, da postane na ta način neodvisen gospodar in se ni treba ozirati na cene svetovnega trga. Ker pa je zemlja po rodovitnosti različna, pridobi včasih kljub veliko obdelane površine primeroma malo pridelka, to se pravi, drago delo se z ozirom na dobiček ni izplačalo. To pa pomeni izgubo, ki se je treba izogniti. Ako se n. pr. ne izplača gojiti žitaric, se opusti in pristopi k drugi panogi, mogoče na umetno travništvu in s tem v zvezi na gojitev živine ali na pridelovanje krompirja in prodajo istega itd. Meročajna je rentabilnost, v gotovih ozirih oddaljenost od mesta, ki je dober konzument, vsekakor pa se mora kot v vsakem drugem podjetju izkoristiti konjunktura, ki omogoči pridelovanje enega ali drugega predmeta v večji meri. Dandanašnja trgovina je tako dobro razvita, da se ni bati pomanjkanja enega ali drugega pridelka, ki ga sami ne pridelujemo. Da se mora pridelati vse doma, je veljalo za stare čase, ko ni bilo ne železnic, ne brodovja in cest, ne razvite trgovine. V tem oziru je treba pogledati samo na velikanska mesta, ki ne orjejo in ne sejejo, ki pa vendar živijo, ker jih preskrbi trgovina z vsem, kar si želé, seveda proti neki protivrednosti, in ta je denar. Gre se le za denar in na pridobivanje tega mora gledati tudi kmetijstvo. Pridobilo pa si ga bo le s prodajo produktov, ki je po kakovosti in množini na višku. Tega načela se je oklenila po najnovejšem zakonu tudi Jugoslavija, ko je pregledala glede rodovitnosti svoje ozemlje in priporočala, da se v Dalmaciji goji posebno vinska trta, južno sadje in zgodnja zelenjava, v južni Srbiji mak, tobak, v vzhodnih krajih žitarice in živinoreja. Kar ne pridelava en kraj, bo dobil od drugega, kar bo šlo preko domače potrebe, se bo tem lažje prodalo v inozemstvo, ker bodo posebne zadruga vnovčevale pridelke in jih napravile enotne (standardizirale). Kar se tiče industrije, se je ona razvila povsod tam, kjer so za to dani pogoji, in zakaj bi to ne veljalo tudi za kmetijstvo, ki ni nič drugega kot ogromna, na žalost še ne dobro organizirana fabrika (tovarna) živeža.

Edina nevarnost monokulture, to je pridobivanje ene vrste blaga, leži v tem, da se letina enega pridelka včasih ne obnese in tedaj bi zašlo kmetijstvo v silo. Tudi kupčija ali trgovina lahko odpove trenutno, ako je trg prenasičen, vendar ni to trajnega značaja. Kupčija se namreč ravna po načelu ponudbe in povprašanja, čim večja je ponudba, tem bolj se tlačijo cene. Radi tega nimajo gospodarski krogi vedno prav, ako samo priporočajo povečanje pridelka, bolj primerno bi bilo, zboljšati pridelek, ker dober pridelek še vedno ali vsaj lažje najde odjemalca. Za to en vzgled. Po vojni je bilo silno popraševanje po hmelju in kg se je prodajal, vzemimo za vzgled Jugoslavijo, po 30 do 40 dinarjev. To je bila tako lepa cena, da so opustili n. pr. v Savinjski dolini vsako drugo pridelovanje in gojili samo hmelj. Vsled velike češke konkurence, ki ima na boljši zemlji seveda tudi boljši pridelek, je nastal tako čuden padec cen na svetovnem trgu, da se je dobilo za jugosl. pridelek komaj 4—5 dinarjev za kg, medtem ko stanejo proizvodni stroški do 8 dinarjev. Na kratko rečeno, nastopila je katastrofa in kmet mora iskati drugi izhod. Cene so se hotele regulirati na ta način, da se omeji pridelovanje hmelja, da bi nastalo zopet zadostno popraševanje, ki bi cene dvignilo, vendar take mere niso vedno zadostne, ker se posamezne

kmetije ne uklonijo, ker upajo na zopetni dvig cene.

Prehod v kmetijstvu glede pridelovanja je mnogo težje kot v industriji in mora iti počasnim korakom, da se ne preobremeni. Vsaka stvar zahteva malo investicije, ki pa se ravno v kmetijstvu šele z leti poplača. V mnogih slučajih pa posameznik ne zmore dosti zlasti v prodaji jajc, mleka ali sadja, ker je to blago, ki se rentira samo pri prodaji na veliko. Za to pa imamo zadruga, ki bi naj zbirale pridelek, ga napravile sposobnega za trgovino in razpečatile. Na žalost je ravno pri sadju, ki ga primeroma dosti pridelamo, ta napaka, da ni nobene enotnega pridelka in je celo na enem drevesu več vrst zabol, kar popolnoma onemogoči razprodajo. In vendar je to tako zaželjeno blago, da ga gre na vagone in vagone v promet. Tako množino pa spravi skupaj le več kmetij in v tem solidarnem nastopu bi nastopili za kmetijstvo tudi boljši časi. Država pa bi morala iti na roke in ne tirjati samo davkov, ker kmet varuje zemljo pred propadom bolj nego vojak s puško; zato pa bi smel tudi od nje pričakovati nekaj več.

Kose so, kakor nobena druga potrebščina, zadeva zaupanja. Vsak kosec ve, da s slabo koso, kljub svoji osebni zmožnosti, ničesar ne more opraviti, dočim postane košnja z dobro koso igrača, da naravnost veselje. — Kolikor je nam znamo, je dobila tovarna za kose firme J. M. Offner, Wolfsberg na Koroškem kot edina na svetovni razstavi 1929 v Barceloni zlato kolajno za svoje izdelke. Zato se priporoča, da se daje pri nakupu kos prednost tej znamki, ker ne bo izostal uspeh. Cenjeni čitatelji so vabljeni, da se zdatno poslužijo današnji številki priložene naročilnice. — Uverjeni smo, da nam boste za to priporočilo zelo hvaležni. 68.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Jugoslavija: Poglavar srbske pravoslavne cerkve, patrijarh Dimitrija, je 6. t. m. umrl v Beogradu v starosti 84 let. —

Breztrudna snaga
pri pranju s perilno pripravo

Dahlia.
Z njo si prilhanite mnogo dela in časa in gospodinja je brezskrbna in vesela

Dahlia
priprava obsega kotel za pranje, pralni stroj in mongo. Plačilne olajšave. Zahtevajte še danes prospekt!

Dahlia
posnemaalniki, parilniki za krmo, strojne pinje.

DAHLIA SEPARATOR
Gesellschaft m. b. H.
Wien, XII./., Wagenseilgasse 4/48.

Dekliški odsek „Gorjancev“ v Kotmarl vasi gostuje z igro

„Sv. Elizabeta“
na velikonočni pondelj ob treh pop. v Knabrl-ovi dvorani v Velinji vasi pri Bilčovsu.
Pridite in poselite prireditelvi! 71
Sodeluje moški pevski zbor. ODBOR.

Iščem ovčjega pastirja,
ki ima veselje do ovc in bi jih poleg vaše oskrboval tudi s steljo. Po možnosti starejši človek, morebiti po-habljenec, ki je vajen strme hoje v gozdu. Plača po dogovoru. Naslov se izve v upravništvu I sta

— Amerika: V tovarni za izdelovanje raket v Deboni je nastala eksplozija, ki je raztrgala celo poslopje. 15 delavcev je bilo takoj ubitih, 100 težko ranjenih. Zračni pritisk je bil tak, da je bil brzovlak, ki je ravno vozil po 40 m oddaljeni progi, vržen s tira, pri čemer sta bila 2 potnika težko ranjena. — V Velikem rudniku Llano so v glavnem rovu eksplodirali plini, pri čemer je prišlo ob življenje 40 rudarjev. — Ostale države: 11 pristahev bivšega afganskega samozvanca Habibulaha so privedli v Kabul. Vsi so bili obsojeni na smrt ter je bila smrtna obsodba izvršena na prav azijski način. Vsakega obsojenca so privezali pred topovo cev in nato ustrelili, da so bila trupla docela raztrgana. — Policijska oblast v Kalkuti v Indiji je odredila, da imajo vozniki, ki vozijo tovore z voli, od 12. do 15. ure počivati, da se preveč ne muči žival, kakor je to navada v Indiji, kjer krave božansko časte, vole in drugo živino pa uprav satansko mučijo. Vozniki so odrekli pokorščino in z vozi naredili na mostu barikado, da se je ustavil ves promet. Nabralo se je dobrih 5000 ljudi, ki so pričeli obsipati policijo s kamenji in hoteli naskočiti stražnico. Policija je pričela streljati s strojnimi, vojaštvo pa je nastopilo z oklopnimi avtomobili in množico razpršilo. Število ranjenih je 300, ubitih pa preko 40. — Po poročilu iz Aachena je nek tamkajšnji delavec zaklal 5 svojih otrok, šesti otrok in njegova žena pa sta bila težko ranjena. — Tovorni avtomobil, na katerem je bilo naloženih 18.000 jajc, se je zaletel v Budimpešti na Madžarskem v voz električne železnice. Sunek je bil tako močan, da so se pobila vsa jajca. — Za škofa v Briksenu na italijanskem Tirolskem je imenoval papež dosedanega profesorja bogoslovja, msgr. Geislerja, zavednega Nemca. — V Palestini in Transjordaniji so se pojavile kobilice v taki množini, da ovirajo ne samo promet z vozovi, marveč tudi železniški promet. Pri uničevanju kobilic je zaposlenih 75.000 ljudi. Kobilice zatirajo z ognjem in različnimi kisljinami. Doslej so ugonobili 15.000 ton kobilic in 200 ton kobiličnih jajc.

Večji posestnik-gostilničar išče
za podporo gospodnje dobro, pridno, zanesljivo in
izobraženo dekle

iz dobre hiše z dežele, ki se razume na gospodinjstvo in dobro kuho in bi po potrebi servirala tudi gospod. Ponudbe pod „Pomoč gospodnje“ na upravo lista.

Vsak išče zaklad!

Na velikonočni pondelj ob 3. uri pridite ga v Šmihel nad Pliberk iskat. Gotovo ga najdete. Ta dan uprizori šmihelsko društvo narodno igro

„ZAKLAD“

Veliko udeležbo pričakuje ODBOR.

ZVEZA KOROŠKIH ZADRUG V CELOVCU,
registr. zadruga z omejeno zavezo

VABILO

na
VIII. redni občni zbor

„Zveze koroških zadrug v Celovcu, reg. zadr. z omejeno zavezo“, ki se bo vršil v četrtek, dne 24. aprila 1930 ob 10. uri dopoldne v Mohorjevem domu v Celovcu.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Potrjenje rač. zaključka za leto 1929 in poraba čistega dobička.
4. Volitev udov načelstva in nadzorstva za dobo 1930—1934.
5. Slučajnosti.

Pričakuje se, da pošlje vsaka zadruga svojega zastopnika! Nobena ne bi smela izostati.

Celovec, dne 27. marca 1930.

Načelstvo.